

Uppföljning av skötsel – perioden 2017-2021

TJUVHOLMEN

Åtgärder för att förstärka den biologiska mångfalden
I ett landskap under restaurering

Linnea – Natur och Ekologi

Augusti 2021

Inledning

Som en del av LONA 1 har en uppföljning gjorts av de skötselinsatser som gjorts sedan projektet sjösattes 2017. Linnea – Natur och Ekologi, utförare Hans Rydberg, har sommaren 2021 fått uppdraget att göra denna uppföljning. Detta har resulterat i tre rapporter, en för Österängen, en för Enholmen och en för Tjuvholmen, på samma sätt som de tidigare rapporterna togs fram. Hans Rydberg har skrivit rapporten och även illustrerat den med egna foton. Arbetet slutfördes i augusti 2021.

Bakgrund

Sedan 2017, då projektet LONA 1 sjösattes, har det gått fyra år. I ett tidigare dokument fanns förslag på skötselinsatser för att öka den biologiska mångfalden i området. Även om träd, sly och buskage är viktiga för vissa arter och därför behöver finnas i viss omfattning måste det finnas en balans mellan olika naturtyper för att öka potentialen och förutsättningar för en rik flora och fauna. Tjuvholmen, Enholmen och Österängen utgör tillsammans ett gammalt odlingslandskap där huvuddelen av arealen tidigare betades av kreatur eller slogs med lie för att ge vinterfoder till djuren. Ett sådant landskap är betydligt artrikare än ett igenväxande landskap och dessutom mer omväxlande att titta på och färdas i. De flesta av de åtgärder som föreslogs i en tidigare rapport har just detta syfte.

Skötselinsatser

Det landskap som tidigare sköttes av hundratals betesdjur och gårdsfolk med liar var mycket arbetskrävande. Djuren skulle skötas, vaktas, tas in för mjölkning, betäckas, slaktas och inte minst hanteras under vintern med alla de mödor som förr var verklighet. Att mocka i ladugårdar och utfodra djuren tog mycket tid, liksom allt annat som skulle göras på gården och på utmarkerna. En annan stor uppgift var stängselingen, att bygga och underhålla stängsel och att fördela och flytta djuren mellan fällorna. Även om det var mycket arbete, så skötte djuren i alla fall landskapsvärden. Gräsmarkerna tuggades ned, små slyskott och buskar åts upp, liksom små grenar och kvistar.

Om man bestämmer sig för att restaurera ett landskap eller förhindra att det växer igen, måste allt detta jobb nu skötas av människor, med eller utan hjälp av maskiner. I ett stugområde som Tjuvholmen har stugägarna inte alltid den kunskap som man hade förr och det finns mycket man måste lära sig för att de tidigare hagmarkerna ska skötas på ett praktiskt bra sätt, så att inte arbetsmomenten blir för betungande. Men det mesta arbetet är ändå tid och kraft.

Vi människor besitter olika möjligheter i att arbeta med restaurering. Vissa har fysiska förhinder, till exempel ont i knän, fötter, axlar, rygg och/eller händer, en del har andra hälsoproblem som gör arbetet svårt eller omöjligt att genomföra. Det kan vara så enkelt att man är rädd för att slå upp en gammal ryggskada, att man ska göra sig illa eller andra saker. Vi har också åldersaspekten. Är man gammal kanske man inte orkar så mycket, är man ung har man ofta mera ork, men man kan då ha sämre med tid. Vädret spelar också in. Är det väldigt varmt, som sommaren 2018, eller om det regnar mycket under den tid man vistas i sin stuga, kan den egna insatsen påverkas väldigt mycket.

Man kan också ha litet olika inställning till arbetet, kanske att man inte värderar resultatet lika högt som andra, att man vill vara litet "lat" på sin semester efter tuffa arbetsveckor på jobbet eller helt enkelt för att man inte tycker det är så roligt att ägna sig åt den här typen av arbete.

Det är viktigt att förstå att vi är olika som människor och att man måste ha respekt för att vi har olika intresse och förutsättningar för att arbeta med ett sådant här projekt. Om man bor permanent i området har man oftare möjligheter att gå ut och göra en insats, likaså om man är frisk pensionär

och har mycket tid till många saker, jämfört med dem som kanske bara vistas någon vecka varje år i området.

Det finns också personer som hellre vill hålla på med den egna tomten. Det är då viktigt att veta att växter och djur inte gör skillnad på tomtmark och allmänningsmark och att den skötsel som sker på tomtmark är ett mycket viktigt komplement till de insatser som gör på allmänningsmark, inte minst för vilda bin och humlor, fjärilar och andra pollinatörer.

För att landskapet ska återfå ett utseende av det slag som fanns förr, krävs emellertid en hel del insatser på den samfälliga marken. Det kräver tillgång till bra redskap som motorsågar, röjsågar, trimrar och släpkärror, det kräver bra personlig utrustning som olika typer av skyddskläder. Det kräver också att det är många som hjälps åt. "Alla kan göra något, men ingen kan göra allt". Som i alla andra sammanhang går det inte att skapa någon rättvisa. Vissa har möjligheter, tid och intresse att göra stora insatser, andra kanske vill bidra men i mindre omfattning. Om det finns ekonomiska medel kan man också köpa hjälp utifrån. Det kan vara effektivt att använda yrkeskunnigt folk med betydande resurser för litet större åtgärder, något som till viss del redan gjorts.

Metodik och rapport

Samtliga områden T1 – T18 besöktes under juli 2021. Den tidigare fotopunkten letades upp och ett jämförande foto togs. Med tanke på att bilder beskurits och att olika brännvidder använts var det svårt att exakt hitta rätt position, utsnitt och fotovinkel så att bilderna kunde jämföras sida vid sida. Delområdena gick igenom, ett efter ett, och de föreslagna åtgärderna i 2017 års rapport följdes upp. Eftersom fyra år gått sedan arbetet startade var det i många fall svårt att spåra de insatser som gjorts. När det gäller grässlåtter var det bara slåttorn 2021 som gick att spåra. Om ett område trimrades 2017 gick detta inte att se fyra år senare, inte heller om ett område trimrats flera år i följd.

Det var även svårt att se tidigare röjningsinsatser från 2017 - 19. Vissa träd växer mellan en halv och en meter per år. För att se om dessa träd vuxit upp efter en röjningsinsats måste gamla stubbar letas upp, något som var lättare sagt än gjort i den ofta meterhöga vegetationen. Ungt sly måste ha vuxit upp under restaureringstiden, men det var ofta svårt att avgöra om detta vuxit upp efter en restaurering eller om det vuxit upp ändå.

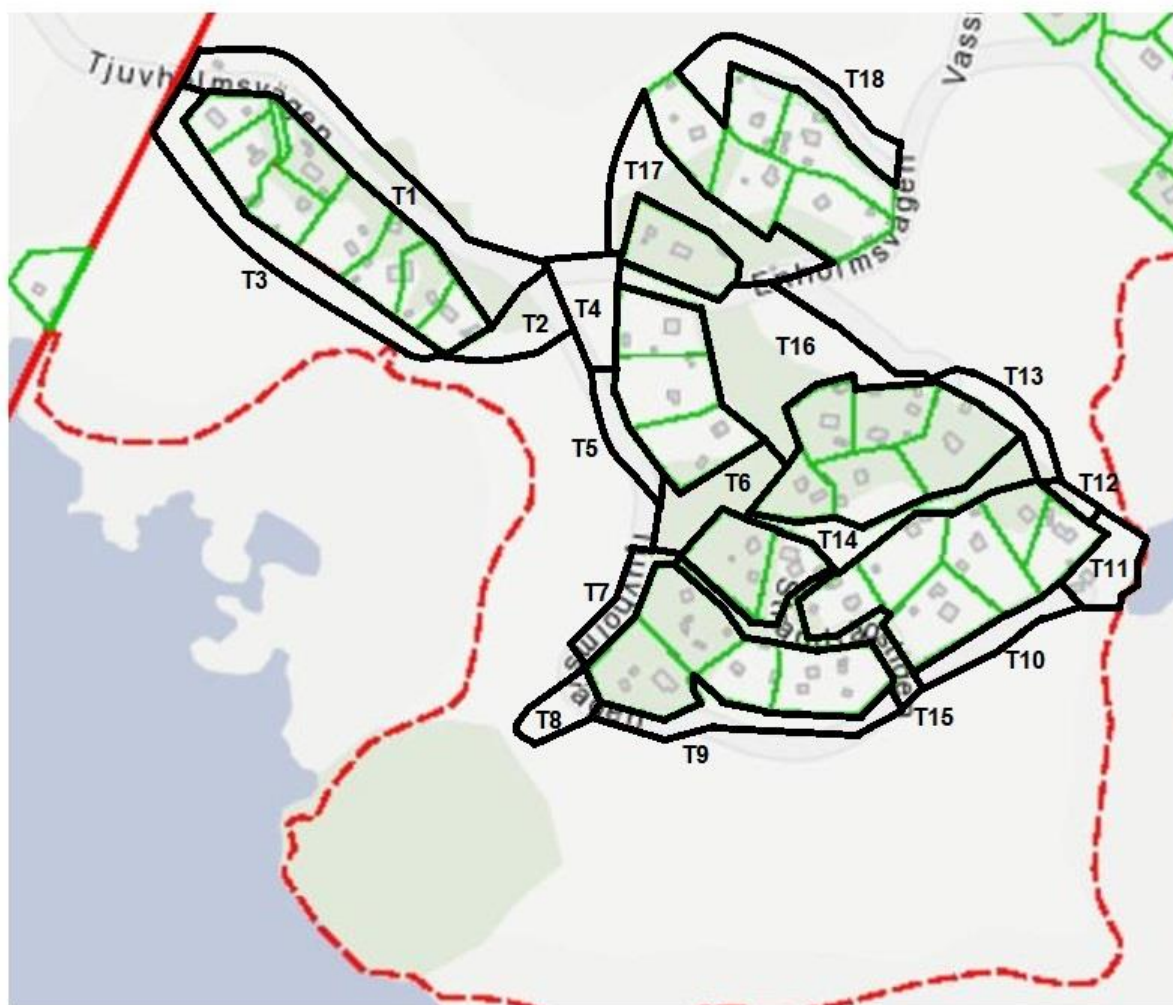
Säkraste informationen om vilken skötsel som bedrivits var att fråga den närmaste tomtägaren. Säkra slutsatser kunde även dras om åtgärderna utförts de två senaste åren, då ofta stubbar och röjningsris (i högar) ännu var synliga. Likaså kunde kvarlämnade rishögar lämna ledtrådar samt fotodokumentation från 2017.

Information från fältbesöken samlades områdesvis och redovisas i rapporten nedan. Rapporten bygger på den tidigare från 2017 och använder samma naturbeskrivning, redogörelse för naturvärden samt skötselförslag. Det som är nytt är att det för nästan varje område förutom det gamla fotot från rapporten även finns ett nytt foto från 2021, för att visa på skillnader i vegetationen mellan de båda tidpunkterna. Det finns också en rubrik "Resultat efter fyra år" där det beskrivs synbara tecken på den skötsel som ägt rum. Observera att åtgärder kan ha gjorts i områdena efter det att fältbesöken ägt rum.

Tjuvholmen

Karta över skötselområden

TJUVHOLMEN

Område T1

2017

2021

BESKRIVNING

Mot vägen finns ett antal rundhällar, vilka delvis ligger på tomtmark. I vägkanten annars en ängsvegetation av refugiekaraktär som delvis är trimrad. Längs vägen finns också en del björk, ek, tall och asp samt ungt lövsly. I östra änden finns ett 20-tal aspar.

NATURVÄRDEN

Floran i vägkanten är relativt artrik med bland annat blåklockor, gulmåra, vitmåra, blodrot, backlök, ängsfryle, gåsört och liljekonvalj.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Lövslyet bör hållas efter. Ett aspbestånd med ett 20-tal aspar står trångt och bör glesas ut till cirka 50% för att främja tillväxt så att de kvarstående träden kan utvecklas till hålaspar viktiga för hålbbyggande fåglar.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Ett stort antal, 24 stycken aspar har avverkats. På så sätt har skapats en cirka 15 x 20 meter trädlös yta, som föreslås utnyttjas som en yta i pollenprojektet (område 8). Ingen utglesning har skett i aspbeståndet, utan resterande aspar står tätt. Två av de sex kvarstående bör tas bort så det inte blir för tätt i krontaket. Längst i väster har en asp och en al avverkats. Ängsvegetationen i vägbrynet sköts på ett bra sätt, vilket betyder att en del av ytan trimrats, resterande har fått växa vidare så att växterna kan blomma och sätta frö.

Att ett så stort aspbestånd avverkats får konsekvensen att det blir en omfattande slybildning av asp. Det kräver årliga åtgärder om inte ytan ska förvandlas till en tät slyskog. På längre sikt tröttnar aspen och det går i stället att utveckla en fin ängsflora på den nu öppna och solbelysta marken. Rätt skött kan den här delytan bli ett mycket fint tillskott till den biologiska mångfalden i området.

Område T2

2017 (ingen ny bild 2021)

BESKRIVNING

Närmast vägen finns ett flerskiktat bryn med klibbal, hägg och rikfruktiga hallonbuskar. Innanför växer i en tät dunge en hel del hägg med inslag av klibbal och vildapel. I buskskiktet finns även asksly och röda vinbär. Jorden är näringsrik och kvävegynnade arter som stinksyska och nejlikrot är vanliga, men i slutna partier ligger marken sommartid nästan bar. I området finns inslag av död ved. Dungen gränsar i söder till en betad strandäng.

NATURVÄRDEN

Lundpartiet har genom sin förtätade grönska en viss betydelse för fågellivet. Även ett par stora, mångstammiga rönnar med rik fruktsättning är viktiga i detta avseende. Död ved finns i viss omfattning.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

En viss utglesning av lundpartiet, framför allt av hägg, bör göras. Klibbal gallras till ungefär 30%. Därigenom bildas en lund med en rikare markvegetation. De stora rönnarna bör frihuggas för att kunna leverera frukter till fåglarna under sensommar och höst.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Inga åtgärder har gjorts. En mindre rishög ligger nära vägen men synes vara av äldre datum. Skötsel förslaget finns kvar men behovet är inte akut, då lundområdets struktur och grad av igenväxning är någorlunda intakt. Då inga förändringar skett har inget jämförande foto tagits.

Område T3

2017

2021

BESKRIVNING

Området utgörs av en mycket smal zon mellan tomterna vid Tjuvholmsvägen och intilliggande strandäng. Här växer en tunn bård med klibbal, sälg och högorter, främst vass, älggräs och strandlysing. Av övriga arter kan nämnas rosendunört, madrör, rörsvingel, blåsäv, svärdsilja, slokstarr, plattstarr, kärrspira, ängsull och agnsäv, i nordvästra delen på något torrare mark även ängsväxter som darrgräs, hirsstarr, gulmåra, vildlin, rödklint, käringtand och småborre.

NATURVÄRDEN

Brynet är relativt artrikt, men även högorterna är viktiga för bland annat insekter.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

I norra delen av området växer en del alsly och det är viktigt att viss slåtter bedrivs här så inte alskotten växer upp till alskog.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Bården med täta albuskar och ett trädsikt med björk, klibbal och tall står fortfarande kvar. Alsly växer ut på strandängen som ägs av kommunen. De jämförande fotografierna ovan visar inte exakt samma ställe men visar att strandängen var bättre betad 2021. Önskemålen om åtgärder mot de expanderande alskotten står kvar.

Område T4

2017

2021

BESKRIVNING

I vägdelningen mellan Tjuvholmsvägen och Enholmsvägen finns en älggräsdominerad högörtäng med inslag av lågväxta träd och buskar. Träden har tidigare beskrivits. I norra delen av ytan är det mer ängsartat med förekomst av örter som blodrot, blåtåtel, brudbröd, gulmåra, luddhavre, småborre och fyrkantig johannesört.

NATURVÄRDEN

Norra delen av ytan är örtrik med en varierad flora.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Slätter bör ske av älggräsbeståndet. Marken ligger nära vägen och har betydelse för vägmiljön. I norra delen av ytan finns torrängsvegetation som kan utvecklas vid höga ljusinsläpp. De tidigare beskurna träden och bärande buskarna kan lämnas, då de står relativt glest och har betydelse för fågellivet.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Cirka 30% av den älggräsdominerade högörtvegetationen har eliminerats. Centralt finns en tillfällig vägstump på naken lerjord. Om den öppna ytan besås med ängsvegetation kan detta utgöra ett värdefullt komplement till den kringliggande högörtvegetationen, detta under förutsättning att vägstumpen inte är tänkt att permanentas. Åtminstone den västra delen av älggräsbeståndet bör röjas bort för att öka ljusinflödet mot torrängen närmast husen. Mot Tjuvholmsvägen är det fuktigare och då är det bättre att högörtvegetationen få stå kvar där, eftersom det kan vara svårt att hitta ängsblommor som på denna typ av mark klarar att hålla älggräset stången. Beskurna träd och buskar bör stå kvar då de lämnar bidrag till såväl den biologiska mångfalden som till landskapsbilden. Att skapa denna miljö tar tid och kraft och det är fullt möjligt att ta en bit i sänder för att öka den yta som ger öppnare, mer blomrika förhållanden. Ytterligare åtgärder föreslås inom pollenprojektet (område 9).

Område T5

2017

2021

BESKRIVNING

Vid Tjuvholmsvägen nedanför Enholmsvägen finns ett vägbryn med blandad vegetation. Här står 30-åriga tallar och några äldre björkar tillsammans med ett yngre träd- och buskskikt av hägg och getapel av igenväxningskaraktär. En liten berghäll når fram till vägen. Runt denna växer en torrängsflora med mycket fårsvingel. I övrigt märks i floran arter som gulmåra, backlök, blåtåtel, blodrot, getrams och kärleksört.

NATURVÄRDEN

Partier med torrängsflora i vägbryn.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Vägbrynet bör slås så slyet försvinner och så mer ljus når marken. Alarna bör avverkas. Ett par tallar och de fina, välväxta björkarna bör sparas liksom buskar av nypon, brakved och getapel.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Vägsått har skett upp mot huset i den norra delen. Mycket bra skötsel från tomten och ned till vägen. Slån expanderar dock i vissa delar. Det finns ett sammanhängande snår mot vägen men också en gräsmark där unga slånbuskar är på väg att växa upp. Dessa är sannolikt på tomtmark och upp till husägaren att hantera. Expanderande slånbuskage brukar dock vara ganska besvärliga att ta bort jämfört med unga buskar som man lätt når att såga ner. Om man ovan jämför bilderna mellan 2017 och 2021 syns tydligt hur ett busksnår framför björken är på väg att växa upp. Ytterligare åtgärder föreslås inom pollenprojektet (område 12).

Område T6

2017

2021

BESKRIVNING

Närmast Tjuvholmsvägen finns ett slånsnår och en mäktig björk med fint hängande grenar. Brynet mot vägen är totalt igenväxt med al, hägg, slån, getapel och enbuskar. I örtfloran uppträder arter som småborre, backlök och späddaggkåpa. Här fanns också hårig mellanros, tidigare ej funnen i Nyköpingstrakten. Åt nordost växer på sydvästsluttningen en aspskog. Asparna har en ålder av 25 – 40 år och har ännu inte nått den ålder att de utvecklade kvisthål av värde för hålbbyggande fågelarter. Nära vägen finns ett par aspar som fallit omkull. I aspskogen växer rödblåra, hässlebrodd, hartsros, hårig mellanros och hassel.

NATURVÄRDEN

Aspskogen är tämligen artrik och har potential att på sikt bli en fin biotop för lavar och hålbbyggande fåglar. I skogsdungen finns en rik föryngring av ädelgran, *Abies alba*. Skotten har sitt ursprung från två planterade ädelgranar i krönet på berget. Dessa är cirka 40 cm grova och är belägna på tomtmark. Vid besöket 2021 sågs aspfjäril, Sveriges största dagfjäril, segla uppe i aspkrönorna.

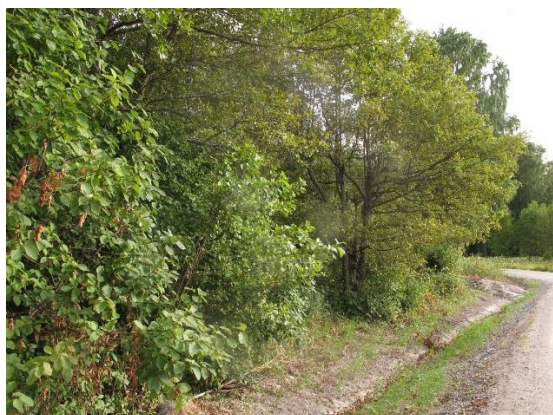
FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Träd och buskar i brynet mot vägen bildar en sentida igenväxningsgeneration och bör tas bort. Den stora björken bör sparas. Lövdungen med asp bör sparas då det är en framtida viktig biotop för fåglar, lavar och insekter. De döda asparna närmast vägen bör få ligga kvar. Föryngringen av ädelgran hålls under uppsikt och skotten kan på sikt behöva tas bort.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

I området har enstaka aspar fällts. Död ved ligger kvar, vilket är av godo för svampar och insekter. Den döda veden är främst stamdelar från aspar i form av ”kubbar”. Riset från de fällda träden ligger i högar, vilket gynnar arter som övervintrar eller söker skydd i sådana miljöer. Efter avverkningen har aspsly börjat titta upp och det är väsentligt, om denna del av området ska behålla sin öppna karaktär, att slyet röjs bort. Insatsen i området är föredömlig. Det har skapats en ljus och luftig skog samtidigt som träd viktiga för den biologiska mångfalden lämnats kvar. Även den döda veden som finns kvarlämnad är viktig för många arter växter, svampar och djur.

Område T7

2017

2021

BESKRIVNING

Norr om Tjuvholmsbergets parkering finns mot vägen en brynzon med en igenväxande lövskog av klibbal, hägg, björk, rönn m.fl. I brynet växer högrörter som älggräs, strandlysing, svärdsilja och blåtåtel samt darrgräs, svarta vinbär, gulmåra och backlök.

NATURVÄRDEN

En fin björk står vid Tjuvholmsbergets infart. Relativt artrik vegetation i vägkanten.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Skötseln bör gå ut på att ta bort all igenväxningsvegetation och skapa ett öppet soligt bryn mot vägen, vilket innebär att brynet behöver slås årligen. Träd som bör sparas är en stor björk, någon tall och olvonbuskarna.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Många små steg har tagits mot målet att skapa ett solöppet vägbryn. Olvonbusken har sparats. En hel del sly har tagits bort närmast vägen och rishögarna har lämnats kvar. Åtgärder har gjorts men nytt sly växer upp. Som framgår av fotona ovan har ett stort träd tagits bort hitom den stora björken. Ett par alar till kan tas bort samt en ung, döende tall, men bör inte fällas ut mot vägen, då det kan skada olvonbusken. Mot vägen nedanför det stora gula huset finns en bård av alar som bör tas bort då de skuggar den sydexponerade örtrika ängsfloran.

Område T8

2017

2021

BESKRIVNING

Mot Tjuvholmsberget finns en liten parkeringsficka med bryn mot betesmarkerna av ung klibbal, hägg och älggräs. I anslutning till parkeringen finns en alskog med stora björkar, vilken kan ses som en utlöpare till lundvegetationen längs Tjuvholmsberget. Här finns lundvegetation med inslag av sloknunneört, skogsviol, jordreva, vitsippa, rödblåra

NATURVÄRDEN

Lundmiljö som ansluter till den lummiga skogen vid Tjuvholmsberget.

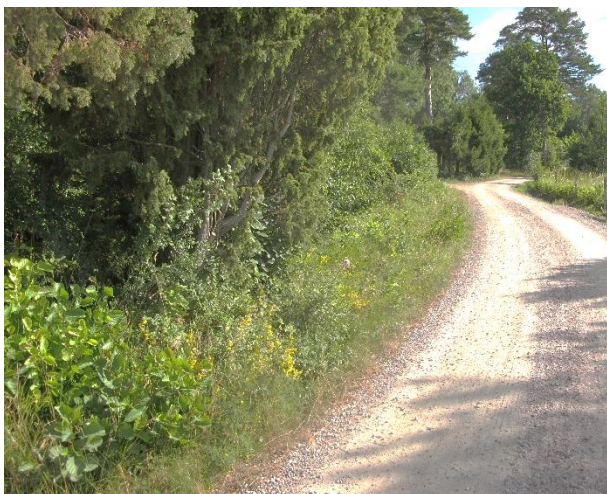
FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Det lilla lundområdet undantas från avverkning, då den kan ses som en utlöpare av lövskogen vid berget. Brynen med igenväxningsvegetation bör skötas så att ung och al hägg tas bort och högörtvegetationen slås.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Inga röjningar eller avverkningar har gjorts av igenväxningsvegetationen. Små träd och sly, som idag är enkla att ta bort, blir med tiden stora träd och som då är mer arbetskrävande att ta itu med. Alen vid parkeringsplatsen, mellan skylten och blå containern på den vänstra bilden ovan, är nu cirka fyra meter hög. Denna al bör avverkas för att gynna floran och insektsfaunan. Ytterligare åtgärder föreslås inom pollenprojektet (område 9).

Område T9

2017

2021

BESKRIVNING

Mellan Tjuvholmsberget och Strandrågstigen finns mot vägen en bård med en artrik buskvegetation. Mot Strandrågstigen finns några högre stammar och granar, i övriga delar högväxta buskar eller låga träd av en och rönn. Flera av enarna är höga och välväxta. Mot strandängen finns en örtrik välgkant. Området är förhållandevis artrikt med brudbröd, gulmåra, backlök, småborre, darrgräs, vitmåra, blodrot, dagdkåpor, knägräs, backnejlika, svinrot, rödklint och ängsviol. I brynet hittades en gallbildning på ek från gallstekeln *Andricus curvator*, en art med bara 8 kända fynd från Sverige.

NATURVÄRDEN

Örtrik välgkant mot strandängen med typisk, hävdgynnad ängsflora. Höga, välväxta enbuskar. Sällsynt gallstekel på ek.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Enarna är viktiga för landskapsbilden, rönnen viktig för fåglar och insekter. I övrigt råder en igenväxningssituation där den artrika torrängsvegetationen riskeras att gå förlorad genom beskuggning till följd av ohävd. Hela brynet samt välgkanten bör därför slås årligen. De stora tallarna bör få stå kvar, medan granarna kan avverkas och riset forslas bort. En grövre getapel, cirka 4 m från vägen, bör skonas.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Slåtter har genomförts i västra delen, där det också fällts en del träd. I övriga delar har vägsåtter skett bara ca 50 cm in från vägbanan. De stora granarna står kvar. I området generellt finns, utanför de delar där åtgärder gjorts, en igenväxningsvegetation med en hel del lövsly. De döda träden i brynet i fotot från 2021 är troligtvis träd som dött av torkan sommaren 2018. Dessa bör tas bort för att få in litet mer ljus i brynet. Ytterligare åtgärder föreslås inom pollenprojektet (område 15).

Område T10

2017

2021

BESKRIVNING

Längs vägen mot Tjuvholmens hamn finns artrika vägbryn och vägdiken. Brynen finns på båda sidor om vägbanan. Mot husen i norr finns en del lövsly. Floran är intressant genom en stor förekomst av den rödlistade hartmansstarr, *Carex hartmanii*, med över 100 axbärande strån i det grunda diket på vägens norra sida samt även några strån på södra sidan. I övrigt påträffades gulmåra, blodrot, ängsfryle, småborre, kanelros, knägräs, darrgräs, vindaggkåpa, sammetsdaggekåpa och vitmåra.

NATURVÄRDEN

Artrik flora med förekomst av den rödlistade arten hartmansstarr i väkant.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Floran i vägkanterna är skyddsvärd. Den är hävdgynnad och ljuskrävande och försvinner vid igenväxning. Brynen bör röjas på sly och därefter trimmas/slås. Beståndet med hartmansstarr bör helst slås sent på säsongen så att den hinner sätta frö. Arten behöver också följas upp och beståndets storlek och livskraft dokumenteras för att se om skötseln gynnar arten.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Vägkanterna har regelbundet skötts genom slåtter. Beståndet av hartmansstarr har ökat väsentligt och år 2021 räknades 284 axbärande strån. En bit från det grunda vägdiket finns en del ungt alsly. Det finns en värdefull ängsflora även 2 - 4 meter in från vägen, där det nu växer upp buskar och småträd. Om dessa röjs bort kan örtfloran utvecklas fint vilket ger en positiv utveckling av den biologiska mångfalden.

Område T11

2017

2021

BESKRIVNING

Vid båthamnen finns ett vassbälte med gator i vassen för brygga och båtupptagning. Vassen kringgärdas av lövträd, främst asp och klibbal. På den klippta gräsmattan står ett fikabord. Området sköts redan idag med klippning av gräs och reducering av buskar. I havet nära stranden växer en vattenvegetation med axslinga i stora härvor, blåsäv, hjulmöja, ålnate, strandranunkel, knappsäv och vattenskräppa. Nordväst om hamnen inleds en strandpromenad med vassar mot vattnet och berghällar vid stigen. På den intilliggande strandängen växer en strandängsvegetation med jättegröe, plattstarr, tuvad hundstarr, ängsull, madrör och kärrsilja. På motsatta sidan av stigen finns ett lundbryn med liljekonvalj, ängskovall, getrams och rödblåra.

NATURVÄRDEN

Artrik vegetation vid havsstranden och välskött hamnmiljö.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Inga åtgärder vid hamnen utöver de som görs idag. Strandstigen bör även i fortsättningen slås. Lundbrynet bevaras intakt.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Området är liksom tidigare välhävdat och sköts väl. Detta gäller även strandpromenaden som går norrut från bryggorna. Några åtgärder har gjorts, bland annat har några alar kapats nära båtilägningsplatsen. Nya albuskar är här på väg upp. Båtbryggområdet ingår i pollenprojektet (område 16).

Område T12

2017 (ingen ny bild 2021)

BESKRIVNING

Ungefär 50 meter norr om hamnen finns ett bestånd av blandskog med stora granar samt en stor lönn och en sälk. Ned mot stigen och strandängen finns en lundartad brynflora med ängskovall, liljekonvalj, stinknäva, hassel och skogsviol.

NATURVÄRDEN

Värdefull skogstofs av betydelse för fågelliv och vindskydd mot husen.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Området lämnas orört.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Inga åtgärder har utförts och beståndet bör få fortsätta utvecklas fritt. Träd som framöver faller ned bör få ligga kvar, men självklart är det viktigt att stigen hålls öppen och är lätt framkomlig.

Område T13

2017

2021

BESKRIVNING

Nordväst om hamnen finns ett torrängsparti med enar, nyponbuskar och rester av en torrängsflora längs stigen vid stranden och en stig upp i berget. Här växer också en del sly. I området växer bland annat gråfibbla, blodrot, backlök, gulmåra, knägräs, sumpmåra och förvildat sen häggmispel, vildvin, pimpinellros och bergklint. Här finns också ett ovanligt stort bestånd av hybriden mellan ängsviol och skogsviol.

NATURVÄRDEN

Artrik torrängsflora, vackra bestånd av en, rönn och nyponbuskar.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Området sköts redan idag med slåtter. De vackra enarna, rönnarna och nyponbuskarna bör sparas. Det finns en del uppväxande sly som bör hållas efter, för att förhindra ytterligare igenväxning.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Stigen hålls fortfarande klippt (cirka 1,5 meter bred) och lätt framkomlig. Jämförande bild från 2021 visar att slyet är på väg upp och att en kraftig igenväxning är på gång. På båda sidor av stigen bör unga ekar, aspar, häggar och alar tas bort för att ge ett bättre ljusinsläpp mot berget. I nordvästra delen pågår markarbeten för ett nytt hus. Gräsmarken ingår som insatsområde i pollenprojektet (område 13).

Område T14

2017

2021

BESKRIVNING

I en gip mellan två tomtgrupper väster om hamnen finns ett bergsparti med tallar och enstaka buskar av ek, asp och rönn. Flera av tallarna är 100 – 150 år. I bergspartiet växer rikligt med liljekonvalj. Längs en stig längre västerut är det mer lövrikt med förvildade buskar och andra förvedade växter, t.ex. kaprifol. Här finns också en del torrängsväxter som äkta johannesört, gråfibbla, backnejlika och ängsviol. I den allra västligaste delen finns ett artrikt parti med bland annat backnejlika och svinrot.

NATURVÄRDEN

Gamla tallar på berg nära strandängen. Delvis rik torrängsflora längs stigen. Ovanlig gallstekel på jordreva.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

I östra delen vid tallbacken bör en viss röjning av sly av ek, asp och rönn utföras för att hindra igenväxning. De gamla tallarna är viktiga för landskapsbilden bör sparas. Vid behov bör stigen mot väster röjas. Längst i väster bland husen finns ett igenväxt snår som bör röjas bort i syfte att utveckla en torrängsflora och en luftigare miljö.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Stigen genom området trimmas regelbundet, inklusive ett kaprifolsnår som var på väg att växa ut över stigen. Viss slyröjning har skett främst utmed stigen men också uppe i backen där fotot 2021 är taget. Tyvärr har det vuxit upp sly på nytt, vilket bekräftar behovet av underhåll. Intill en tomt där ett hus är på väg att uppföras finns en del markarbeten, bland annat har sly röjts och ett grunt dike för en ledning har grävts. I de uppskottade moränhögarna ingår fin sand av viss betydelse för bobyggande steklar. Trimning har också skett på båda sidor av stigen, men på tomtmark. Snåret längst i väster mot huset är fortfarande kvar och bör röjas bort på sikt för att öka solinstrålningen och att förhindra ytterligare expansion och förtätning. Om det får stå kvar kan andra värden knutna till den biologiska mångfalden kapas, men det sker på betydligt längre sikt. Området kring stigen ingår också som insatsområde (område 11) inom pollenprojektet.

Område T15

2017

2021

BESKRIVNING

Mellan Strandrågstigen och tomterna närmast stigen finns ett buskbryn med slån, nypon och ett stort körsbärsträd. Här finns också en dunge med hägg och körsbär. På löven av en ek påträffades spår av en ekminerarvivel, *Orchestes quercus*, tidigare aldrig funnen i Nyköpingstrakten.

NATURVÄRDEN

Bärande buskbryn av värde för fågellivet.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

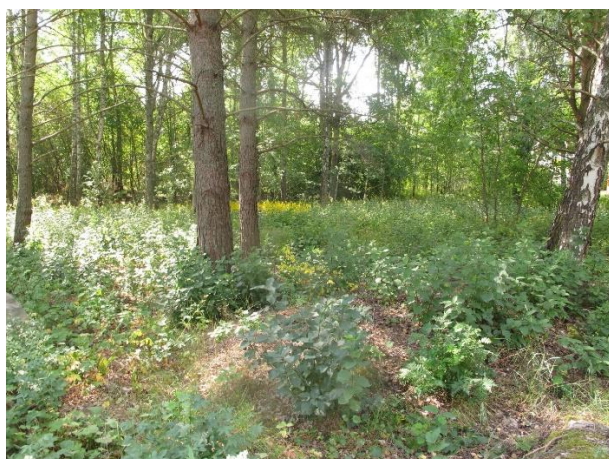
De bärande träden och buskarna är viktiga för fågellivet och bör sparas. Slånbuskaget kan dock gallras ut en smula och i den täta dungen med hägg och körsbär bör en utglesning ske så mer ljus kommer ned till marken.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

På vägens södra sida har restaurering gjorts regelbundet av små träd, sly och slånbuskar, vilket gett området en mer öppen karaktär: Runt den gräsvegetation som trimrats har en del lövbuskar vuxit upp. På vägens norra och östra sida är slånbuskagen dock fortfarande täta. Anslutande tomter har ett stort inslag av blommande örter och buskar, vilket förstärker den biologiska mångfalden som utvecklats efter restaureringen.

Område T16

2017

2021

BESKRIVNING

Söder om Enholmsvägen växer en 50-årig blandskog med dominerande tall och björk. Under träden utbreder sig ett fält med högväxta örter och sly av hägg, asp med flera. Längre åt söder vidtar en tätare skog med mycket aspsly och intill en bergkulle växer rikligt med ung hägg och rönn. I den östra delen står ett rent björkbestånd med mycket älggräs på marken

NATURVÄRDEN

I området finns en del lundväxter som hässlebrodd och lundelm, den senare signalart i skogsbruket för nyckelbiotoper. På grund av en långt gången igenväxning är naturvärdena av ringa betydelse.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Hela skogsbeståndet utgör en igenväxningssuccession med stort skötselbehov. Närmast vägen bör tallarna fällas, björkarna sparas och slätter bör ske av högorter och sly. Målet är på sikt att skapa en "björkhage". Spara aspen längre söderut, exempelvis kan 3 - 4 grövre aspar stå kvar, medan resten av slyet inklusive häggen bör röjas bort ända bort till bergkullen. Den grova eklågan på marken bör få ligga kvar, då den har betydelse för nedbrytande organismer. I området med björk och älggräs kan björkarna stå kvar och älggräset slås. Det är viktigt att göra gallringen i ett par omgångar för att minska risken för röjningsgödslings effekter.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Inga åtgärder gjorda. Slyet av asp och hägg växer upp till unga träd över manshöjd. Det är på grund av den täta igenväxningen svårt att avgöra om vissa träd tagits bort och ersatts av otaliga slybuskar eller om slyvegetationen expanderat kraftigt sedan 2017. Oavsett vilket är området i akut behov av restaurering.

Område T17

2017

2021

BESKRIVNING

Närmast Enholmsvägen på Agstigans östra sida finns en öppen gräsmark som klipps. På andra sidan av Agstigen finns en ca 30-årig aspskog med en kvävegynnad undervegetation av nejlikrot och hallon och en ruskig massa sly. I fuktiga delar åt väster växer massvis med älgräs.

NATURVÄRDEN

Stort bestånd av hässlebrodd växer i den täta lövskogen. Även om arten indikerar rikare markförhållanden och s.k. brunjordsstruktur, är den mycket vanlig i Nyköpingstrakten.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Dalgången är i behov av radikala skötselinsatser, då allt som växer där idag egentligen bara är ett resultat av 30 års igenväxning. Vid en första gallring bör enstaka aspar och björkar sparas medan al och hägg röjs bort. I ett senare skede skulle markvegetationen behöva slås för att en artrikare flora och fauna ska kunna utvecklas. Det är viktigt att göra gallringen i ett par omgångar för att minska risken för röjningsgödslings effekter.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Röjning av sly har skett utmed Agstigen och riset har samlats i högar. Även slätter har skett utmed vägen utmed en 50 meter lång och 2,5 meter bred remsa. I lövskogen har det ännu inte gjorts några insatser – en restaurering här är arbetskrävande, likaså att hålla efter det sly som följer av en restaurering. I skogspartiet tilltar dock buskskiktet och det är för varje år tätare och mer svårframkomligt. En möjlig åtgärd är att restaurera en del av lövbeståndet och låta resten utvecklas till naturskog.

Område T18

2017

2021

BESKRIVNING

Nära Enholmen, intill Gulkavlestigen, utbreder sig en högörtäng med massor av älggräs och buskar av unga alar och snår av hägg. Ängen övergår mot fjärden i ung alskog och ansluter därigenom till område E1 (Enholmen). Här växer också ett bestånd av 50-åriga alar. Vid Agustberg, vid Gulkavlevägens slut, är floran mer varierad.

NATURVÄRDEN

Området saknar egentliga naturvärden, fränsett älggräsets blommor under ett par korta sommarveckor, då insekter av olika slag besöker blomsterhavet.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL 2017

Högörtängen är en igenväxningsvegetation som bör slås samtidigt som buskar och buskage av al och hägg klipps bort. Det äldre albeståndet vid Agustberg kan få stå kvar. En del av älggräsbeståndet kan sparas för pollinerande insekter.

RESULTAT EFTER FYRA ÅR

Området är opåverkat sedan 2017 men närmast Enholmsvägen är det ännu ett blomsterhav av högörter och gott om fjärilar av många slag. Denna del av högörtängen är förhållandevis fri från sly och buskar och är ännu en viktig del av den biologiska mångfalden. Störst restaureringsbehov har de delar där det växer mycket al och hägg. Tomterna som ligger på andra sidan av Gulkavlestigen trimmas regelbundet.

